

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 300/2017-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Zuzanou Molokačovou, Advokátska kancelária, Masarykova 16, Prešov, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 87/2016 z 3. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 87/2016 z 3. novembra 2016. Dátum odovzdania sťažnosti na poštovú prepravu je nečitateľný.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia ako žalovaní 1 a 3 boli účastníkmi konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 C 212/2009-389 zo 7. apríla 2014 bolo zrušené podielové spoluvlastníctvo k pozemku ležiacemu v kat. území [REDAKOVANÉ], zapísanému v katastri nehnuteľností na [REDAKOVANÉ] ako parc. č. 603 (orná pôda – 4 682 m²). Spoluvlastníctvo sa vyporiadalo tak, že do výlučného vlastníctva [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) bola prikázaná novovytvorená parc. č. 764/11 (orná pôda – 2 341 m²), do podielového spoluvlastníctva sťažovateľov, a to každého z nich v polovici, novovytvorená parc. č. 764/12 (orná pôda – 780 m²) a do výlučného vlastníctva [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná 2“) novovytvorená parc. č. 764/13 (orná pôda – 1 561 m²). Zároveň bolo vyslovené, že o trovách konania a trovách štátu sa rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

Sťažovatelia podali proti rozsudku okresného súdu odvolanie a žiadali, aby okresný súd rozsudok zmenil, prípadne ho zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 167/2014, 3 Co 168/2014 z 3. decembra 2014 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 658/2015 z 2. marca 2016 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľov podané proti rozsudku krajského súdu.

Po právoplatnosti rozsudku okresného súdu jeho následným uznesením č. k. 25 C 212/2009-477 z 12. marca 2015 bolo rozhodnuté, že sťažovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni trovy konania vo výške 4 243,73 €, žalobkyňa je povinná nahradiť štátu trovy konania vo výške 46,91 €, každý zo sťažovateľov je povinný nahradiť štátu trovy konania vo výške po 7,82 € a žalovaná 2 je povinná nahradiť štátu trovy konania vo výške 31,27 €.

Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie. Poukázali na to, že táto občiansko-právna vec sa viedla v záujme všetkých účastníkov konania, čo vyplýva z predmetu konania, ktorým je zrušenie a vyporiadanie ich podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, preto nemožno hovoriť o úspechu niektorej z procesných strán a priznávať jej náhradu trov konania proti inej procesnej strane. Zdôraznili, že aj podľa okresného súdu sa znalecké dokazovanie vykonávalo v prospech všetkých účastníkov, a preto každému z nich bola uložená povinnosť uhradiť štátu trovy konania s ohľadom na výšku spoluvlastníckeho podielu. Podľa sťažovateľov platí, že princíp prospechu z vykonávania znaleckého dokazovania nemôže byť odlišný od princípu procesného prospechu ako celku, ktorého je znalecké dokazovanie integrálnou súčasťou. Podľa sťažovateľov podstatné je aj to, že oni vstúpili do konania až po smrti svojho otca [REDACTED], ktorý bol pôvodne žalovaným 1 (ďalej len „pôvodný žalovaný 1“). Pritom nemali právne dispozície uzavierať predsúdnu dohodu, na ktorú okresný súd odkazuje. Sťažovatelia v žiadnom ohľade nemarili priebeh súdneho konania, pretože mali záujem na spravodlivom usporiadaní vzájomných vzťahov. Bolo ich právom podať odvolanie a byť v konaní činnými, pokiaľ boli presvedčení, že konajú vo svojom záujme. Poukázali aj na to, že uznesením okresného súdu sp. zn. 25 C 212/2009 z 29. novembra 2011 bolo pôvodnému žalovanému 1 priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 25 %. Napriek tomu sa okresný súd s touto skutočnosťou nevysporiadal, aj keď citoval ustanovenie § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Skutočnosť oslobodenia pôvodného žalovaného 1 od súdneho poplatku nebola zohľadnená v rozhodnutí o náhrade trov konania vzniknutých štátu, ale ani vo vzťahu k dôvodom hodným osobitného zreteľa (v čase priznania oslobodenia od súdnych poplatkov bol pôvodný žalovaný 1 už 89-ročným dôchodcom s ťažkým zdravotným postihnutím), pre ktoré okresný súd podľa sťažovateľov nemal náhradu trov konania priznať s odkazom na ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku. Išlo pritom o niektoré nároky vzniknuté v čase, keď bol pôvodný žalovaný 1 účastníkom konania. Tieto nároky vznikli výlučne jemu, a mali preto postihovať jeho majetok. Aj v tomto ohľade považovali sťažovatelia uznesenie okresného súdu za nepreskúmateľné pre nedostatok zákonných dôvodov.

Podľa názoru sťažovateľov nepreskúmateľný bol aj súdny výpočet tarifnej hodnoty jedného úkonu, keď okresný súd uviedol, že vychádzal z ceny požadovaného podielu

pripadajúceho na žalobkyňu, a to vo výške 7 023 €, ako súčin výmery pripadajúcej na podiel žalobkyne (2 341 m²) a ceny 3 € za 1 m². Tarifná hodnota jedného úkonu tak podľa okresného súdu predstavuje sumu 237,34 €. Sťažovatelia namietali to, ako okresný súd dospel k cene 3 € za 1 m², pretože v súvislosti s podaním dovolania predložili 6. februára 2015 potvrdenie obce [REDACTED] z 3. februára 2015, podľa ktorého hodnota pozemku (orná pôda, vinice, ovocné sady) v katastri obce [REDACTED] je 0,2615 € za 1 m², a vzhľadom na to, že sporná parcela je v liste vlastníctva uvádzaná ako orná pôda, táto hodnota je relevantná. Z tejto skutočnosti vychádzala tak samotná žalobkyňa, ako aj okresný súd pri platení súdneho poplatku vo výške 73 €. Rovnako aj sťažovateľom bol vyrubený súdny poplatok za podanie dovolania, vychádzajúc z preukázanej ceny 0,2615 € za 1 m². Pre sťažovateľov je nejasné a nevysvetliteľné, prečo súd počíta súdne poplatky z hodnoty 11,5-násobne nižšej než náhradu trov právneho zastúpenia žalobkyne.

Za nesprávnu považujú sťažovatelia aj skutočnosť, že vo veci samej nedošlo k úplnému, resp. celkovému vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva, lebo sťažovatelia sa v konečnom dôsledku stali podielovými spoluvlastníkmi po polovici k novovytvorenej parc. č. 764/12 (orná pôda – 780 m²). K úplnému vyporiadaniu došlo preto iba vo vzťahu voči žalobkyňi a žalovanej 2.

Napokon sťažovatelia namietali nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia s ohľadom na ustanovenie § 151 Občianskeho súdneho poriadku, keďže sa iba odkazuje na toto ustanovenie.

Sťažovatelia ďalej poukázali na to, že krajský súd, ktorý uznesenie okresného súdu potvrdil, trvá na tom, že pred podaním žaloby bol pôvodný žalovaný 1 vyzvaný na mimosúdnu dohodu, s návrhom ktorej však nesúhlasil. V súdnom konaní tak pôvodný žalovaný 1, ako aj sťažovatelia vytvárali prekážky brániace ukončeniu sporu, menili svoje postoje k navrhovaným riešeniam zo strany žalobkyne, a tým zaviniли vznik trov na strane žalobkyne. Ďalej sťažovatelia poukázali na to, že podľa krajského súdu bolo preukázané, že sporný pozemok sa rozdeľoval pre účely individuálnej bytovej výstavby s tým, že obec [REDACTED] už vydala územné rozhodnutie na vytvorenie stavebných pozemkov podľa územného plánu. Krajský súd pritom poukázal na potvrdenie obce [REDACTED] z 10. januára

2013. Vyplýva z neho, že rozdelením pozemku sa sleduje vytvorenie nových stavebných pozemkov s priamym prístupom ku každej stavebnej parcele z miestnej komunikácie. Za tohto stavu okresný súd správne vychádzal pri výpočte odmeny advokáta z tarifného základu určeného z ceny 3 € za 1 m². Uvedené skutočnosti zároveň neopodstatňujú záver o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, pričom priznanie čiastočného oslobodenia od súdnych poplatkov pôvodnému žalovanému 1 nijako nemôže znamenať, aby okresný súd úspešnej žalobkyni nepriznal náhradu trov konania s odkazom na ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku. Napokon sťažovatelia uviedli, že krajský súd vychádza aj z toho, že odvolacie dôvody sa nijako nedotýkali povinnosti sťažovateľov nahradiť štátu trovy konania, a preto sa výrok o povinnosti sťažovateľov zaplatiť štátu po 7,82 € osobitne nepreskúmaval.

Sťažovatelia sú presvedčení, že uznesenie krajského súdu o trovách konania nie je v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces, pričom zároveň predstavuje protiústavný zásah do majetkových práv sťažovateľov. Napadnuté uznesenie vo výroku dotýkajúcom sa sťažovateľov je svojvoľné, je v prikróm rozpore s relevantnou právnou úpravou, má za následok porušenie označených základných práv a je nedostatočne odôvodnené z ústavnoprávneho hľadiska.

Krajský súd podľa sťažovateľov nezodpovedal relevantné otázky kladené nimi v odvolaní. Nedokázal vysvetliť, prečo sa počítali súdne poplatky z hodnoty ornej pôdy, avšak náhrada trov právneho zastúpenia žalobkyne sa už počítala z hodnoty ako pre stavebný pozemok, čo je takmer 11,5-násobne viac. Napriek skutočnosti, že predmetom konania bolo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k ornej pôde (nie teda k stavebným pozemkom), trovy právneho zastúpenia žalobkyne sa nezákonne navýšili. Pokiaľ krajský súd uvádza, že obcou [REDACTED] bolo vydané územné rozhodnutie na vytvorenie stavebných pozemkov podľa územného plánu, a odkazuje pritom na potvrdenie obce [REDACTED] z 10. januára 2013, treba uviesť, že z uvedeného potvrdenia tieto skutočnosti nevyplývajú. Sťažovatelia predložili potvrdenie obce [REDACTED] z 28. januára 2015, z ktorého vyplýva opak, a to, že územné rozhodnutie, ktoré by sa týkalo predmetných parciel, vydané nebolo. Podľa sťažovateľov krajský súd nedokáže právne relevantne vysvetliť, prečo považuje hodnotu sporných nehnuteľností za odlišnú pri náhrade trov právneho zastúpenia

žalobkyni v porovnaní s jej hodnotou pre účely vyrubovania súdnych poplatkov, hoci ide o totožný pozemok – ornú pôdu.

Uznesenie krajského súdu sa podľa sťažovateľov javí aj ako arbitrárne, a to jednak kvôli odlišne stanovenej hodnote toho istého pozemku, ale aj z hľadiska hodnotenia postoja sťažovateľov k návrhom usporiadania vlastníckych vzťahov zo strany žalobkyne. Žalobkyňa pôvodne žiadala nehnuteľnosť rozdeliť pozdĺžne. Podľa okresného súdu sa účastníci neskôr dohodli na inom spôsobe rozdelenia, a to tak, ako to uviedol znalec. Preto nie je pravdou, že by v dôsledku postoja sťažovateľov mali vzniknúť trovy právneho zastúpenia žalobkyne. Spôsob rozdelenia pozemkov ustálil znalec a bol odlišný aj od pôvodných návrhov samotnej žalobkyne. Navyše okresný súd konštatuje v uznesení z 12. marca 2015, že znalecké dokazovanie sa vykonávalo v prospech všetkých účastníkov, a preto každému z nich uložil povinnosť nahradiť štátu trovy konania s ohľadom na výšku spoluvlastníckeho podielu, avšak pokiaľ ide o trovy právneho zastúpenia, argumentuje už úspechom žalobkyne. Teda krajský súd neodpovedal na odvoláciu námietku, podľa ktorej princíp prospechu z vykonávania znaleckého dokazovania nemôže byť odlišný od princípu procesného prospechu ako celku, ktorého je znalecké dokazovanie integrálnou súčasťou. Bolo v záujme všetkých účastníkov vyporiadať podielové spoluvlastníctvo, a preto podľa sťažovateľov nemožno hovoriť o úspechu žalobkyne a priznať jej z tohto dôvodu náhradu trov konania.

Podľa názoru sťažovateľov za arbitrárny treba považovať aj výklad ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku o neexistencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, ale aj o tom, že priznanie čiastočného oslobodenia od súdnych poplatkov v prospech pôvodného žalovaného 1 nijako nemôže ovplyvniť, aby okresný súd nepriznal úspešnej žalobkyni náhradu trov s odkazom na ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd podľa presvedčenia sťažovateľov neuviedol dôvody, pre ktoré síce bolo namieste pôvodnému žalovanému 1 priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak pri náhrade trov konania to už nebolo potrebné zohľadniť.

Ako podstatné sa ďalej podľa sťažovateľov javí, že do konania vstúpili až po smrti pôvodného žalovaného 1. Sťažovatelia v žiadnom ohľade nemarili priebeh súdneho

konania, pretože mali záujem na spravodlivom usporiadaní vzájomných vzťahov. Bolo ich právom podať odvolanie a byť v konaní činnými. Odkázali aj na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v rozsahu 25 % pôvodnému žalovanému 1, napriek tomu sa však krajský súd touto otázkou odmietol zaoberať tvrdiac, že odvolacie dôvody sa nijako nedotýkali povinnosti sťažovateľov nahradiť štátu trovy konania.

Napokon sťažovatelia poukazujú na to, že v právoplatnom rozsudku vo veci samej chýba zákonný podklad účelného využitia veci z dôvodu neexistencie prístupovej cesty pre sťažovateľov k prikázanému pozemku, pričom nedošlo ani k vyporiadaniu ich podielového spoluvlastníctva, pretože obaja zostali i naďalej podielovými spoluvlastníkmi k novovytvorenej parcele.

2.1 Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/87/2016 zo dňa 3.11.2016 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľov vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/87/2016 zo dňa 3.11.2016 porušené bolo.

4. Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 3Co/87/2016 zo dňa 3.11.2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

5. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľom trovy konania vo výške 624,68 EUR /za 2 úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 147,33 € a režijný paušál po 8,84 € pre dvoch zastúpených, teda 2X/2X (147,33+8,84)/ do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezku na účet ich právneho zástupcu.“

II.

3. Z rozsudku okresného súdu č. k. 25 C 212/2009-389 zo 7. apríla 2014 vyplýva, že ním došlo k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva k sporným nehnuteľnostiam reálnou deľbou. Okresný súd inter alia konštatoval, že žalobkyňa podanú žalobu odôvodnila tým, že zotrvanie v spoluvlastníctve najmä s pôvodným žalovaným 1 spôsobuje nezhody, a to najmä potom, čo bol schválený územný plán v obci a pozemky sú určené na zastavanie. Pôvodný žalovaný 1 vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že s navrhovaným spôsobom vyporiadania nesúhlasí, súhlasil by s pozdĺžnou deľbou, avšak najprv si chce uplatniť predkupné právo. Hoci pôvodný žalovaný 1 sa napokon so žalobkyňou dohodol na spôsobe rozdelenia sporného pozemku tak, ako to navrhol znalec v jednej z alternatív, a hoci v tomto zmysle bolo aj okresným súdom vo veci samej rozhodnuté, sťažovatelia, ktorí sa stali účastníkmi konania po vyhlásení rozsudku, podali odvolanie, v ktorom so spôsobom rozdelenia pozemku nesúhlasili. Bránili sa predovšetkým tým, že spoluvlastníctvo by vôbec nemalo byť za daného stavu zrušené, a preto sa domáhali zamietnutia žaloby.

4. Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 167/2014 z 3. decembra 2014 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 25 C 212/2009-389 zo 7. apríla 2014, ktorým sa rozhodlo vo veci samej, teda o zrušení a vyporiadani podielového spoluvlastníctva. Krajský súd inter alia konštatuje, že sťažovatelia v podanom odvolaní požadovali, aby bol rozsudok okresného súdu zmenený a žaloba bola zamietnutá s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výtťažku.

5. Z potvrdenia obce [REDAKOVANÉ] č. 24/2013 z 10. januára 2013 adresovaného žalobkyni vyplýva, že na parcelách č. 603, 604 a 605 je povolená bytová výstavba, pričom táto výstavba je aj zahrnutá v územnom pláne obce [REDAKOVANÉ].

6. Z potvrdenia obce [REDAKOVANÉ] č. 109/2015 z 28. januára 2015 adresovaného sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] vyplýva, že územné rozhodnutie týkajúce sa parcel

č. 604, 605/1 a 603 nebolo vydané, pričom časť parcely č. 603 má byť využiteľná na výstavbu rodinných domov.

7. Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 Co 87/2016-520 z 3. novembra 2016 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 25 C 2012/2009-477 z 12. marca 2015 o trovách konania. Podľa názoru krajského súdu dôležité sú okolnosti, ktoré viedli žalobkyňu k uplatneniu nároku na súde, ako aj postoj účastníkov v priebehu konania. V konaní sa preukázalo, že spoluvlastnícky podiel žalobkyne bol najväčší (3/6), podiel žalovanej 2 bol 2/6 a podiely sťažovateľov boli najmenšie (po 1/12). Keďže nikoho nemožno nútiť, aby zotrval v podielovom spoluvlastníctve, žalobkyňa 9. októbra 2009 podala žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Ešte pred podaním žaloby vyzvala pôvodného žalovaného 1 na uzatvorenie dohody, avšak tento s návrhom nesúhlasil. V priebehu konania potom tak pôvodný žalovaný 1, ako aj následne sťažovatelia vytvárali prekážky brániace ukončeniu sporu. Menili postoje k navrhovaným riešeniam usporiadania vlastníckych vzťahov zo strany žalobkyne, čím zavinili, že na strane žalobkyne vznikali trovy právneho zastúpenia. K odvolacej námietke, že okresný súd pri výpočte trov právneho zastúpenia mal vychádzať z hodnoty nehnuteľnosti 0,2615 € za 1 m² (v súlade s potvrdením vydaným obcou [REDACTED] 3. februára 2015), a nie z hodnoty 3 € za 1 m², treba konštatovať, že v konaní sa nepochybne preukázalo, že nehnuteľnosť tvoriaca predmet konania sa rozdeľovala na účely individuálnej bytovej výstavby a obcou [REDACTED] už bolo vydané územné rozhodnutie o vytvorení stavebných pozemkov podľa územného plánu (pozri potvrdenie obce [REDACTED] z 10. januára 2013 na č. 1. 291 spisu). Z toho teda vyplýva, že rozdelením sporného pozemku sa sleduje vytvorenie nových stavebných pozemkov podľa schváleného územného plánu obce. Správne preto postupoval okresný súd, ak pri výpočte odmeny advokáta za právne zastupovanie vychádzal z ceny 3 € za 1 m². K tejto cene žalobkyňa predložila podklady z internetových ponúk na predaj pozemkov v obci [REDACTED]. Z troch ponúk vyplývala cena 14,14 € za 1 m², ďalej cena 11 € za 1 m² a napokon cena 6,64 € za 1 m². Možno z toho vyvodit', že najnižšia obvyklá cena pozemkov obdobných, ako je sporný pozemok, je minimálne vo výške 6,64 € za 1 m². Keďže žalobkyňa žiadala určiť cenu nižšiu, teda 3 € za 1 m², je táto cena aj s prihliadnutím na skutočnosť, že v budúcnosti sa bude pozemok využívať ako stavebný, v celom rozsahu

dôvodná. Všetky už uvedené skutočnosti vo svojom súhrne neopodstatňujú prijatie záveru o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Priznanie čiastočného oslobodenia od súdnych poplatkov pôvodnému žalovanému 1 nijako nemôže znamenať, aby súd pri rozhodovaní úspešnej žalobkyni nepriznal náhradu trov s odkazom na ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku. S ohľadom na skutočnosť, že odvolacie dôvody sa nijako nedotýkali povinnosti sťažovateľov nahradiť štátu trovy konania, krajský súd tieto výroky o povinnosti sťažovateľov zaplatiť štátu trovy konania po 7,82 € osobitne nepreskúmaval.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

9. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania považuje za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu

jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016).

10. Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí

všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

12. Skôr ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu prijateľnosti sťažnosti na ďalšie konanie, resp. k preskúmaniu prítomnosti dôvodov opodstatňujúcich odmietnutie sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní, dáva do pozornosti, že v čase rozhodovania prvostupňového súdu o predmetných trovách konania (12. marca 2015) bol účinný a platný Občiansky súdny poriadok, ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 nahradený novými procesnými kódexmi, konkrétne Civilným sporovým poriadkom, Civilným mimosporovým poriadkom a Správnym súdnym poriadkom. Ústavný súd tak musí vychádzať pri posudzovaní prijateľnosti sťažnosti aj z tejto skutočnosti a prihliadať na v rozhodujúcom čase účinnú a platnú legislatívu vzťahujúcu sa na vec sťažovateľa a rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

13. Sťažovatelia majú viaceré výhrady voči uzneseniu krajského súdu (pozri ďalej).

Ústavný súd vo vzťahu k prevažnej väčšine uplatnených námietok dospel k záveru, že argumentácia krajského súdu sa javí ako dostatočná a presvedčivá a žiadne známky arbitrárnosti, ale ani zjavnej neodôvodnenosti nevykazuje. Samotná skutočnosť, že sťažovatelia majú na vec odlišný názor, nezakladá bez ďalšieho porušenie označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu.

Podľa sťažovateľov už samotná povaha konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva znamená, že v takýchto sporoch nemožno hovoriť o úspechu niektorej z procesných strán, a teda ani priznávať jej náhradu trov proti inej procesnej strane. Takéto konanie sa totiž vedie v záujme všetkých strán, čo vyplýva napokon aj z toho, že i podľa názoru všeobecných súdov znalecké dokazovanie sa vykonávalo v prospech všetkých strán a každej z nich sa uložila povinnosť nahradiť štátu trovy znaleckého

dokazovania. Pritom podľa argumentácie sťažovateľov princíp prospechu z vykonávania znaleckého dokazovania nemôže byť odlišný od princípu procesného prospechu ako celku, ktorého je znalecké dokazovanie integrálnou súčasťou.

Z pohľadu ústavného súdu nemožno s uvedenou argumentáciou súhlasiť. Každá občiansko-právna vec je súdom vedená v záujme všetkých strán konania, čo vyplýva zo skutočnosti, že medzi stranami existuje spor a je v ich záujme, aby sa v súdnom konaní vyriešil. V tomto zmysle nemožno súdne konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva považovať za nejakú špecifickú kategóriu. Neobstojí ani porovnanie princípu, ktorým sa riadi náhrada trov štátu v súvislosti s trovami znaleckého dokazovania, s princípom, ktorým sa riadi náhrada trov konania vo vzájomnom vzťahu medzi stranami. Ak spôsob reálneho rozdelenia pozemku bol medzi stranami sporný, nájdenie optimálneho riešenia s pomocou znalca – zememerača bolo naozaj v záujme všetkých strán konania. Od toho však treba odlíšiť náhradu trov konania vo vzťahu medzi stranami, ktorá sa riadi princípom úspešnosti či neúspešnosti strany v konaní vo veci samej.

Ďalej sťažovatelia namietajú, že sa stali účastníkmi konania (stranami) až po smrti pôvodného žalovaného 1, a to ako jeho dedičia. V žiadnom ohľade nemarili priebeh súdneho konania, lebo ich záujmom bolo spravodlivé usporiadanie vzájomných vzťahov. Rovnako im nemožno vyčítať podanie odvolania či ďalšie aktivity v konaní vykonané v presvedčení, že bránia vlastný záujem.

Ústavný súd v uvedenej súvislosti považuje za významné, že tak pôvodný žalovaný 1, ako aj následne sťažovatelia svojimi procesnými návrhmi vo veci samej spôsobili jednak potrebu podať žalobu (to sa vzťahuje na pôvodného žalovaného 1), ale aj následnú nemožnosť vec zmierlivo uzavrieť (to sa vzťahuje na sťažovateľov). Javí sa ako nesporné, že pôvodný žalovaný 1 s predžalobnou ponukou rozdelenia pozemku zo strany žalobkyne nesúhlasil a žiadal vyporiadať podielové spoluvlastníctvo odlišne. Prinajmenej po podaní žaloby (ak nie už aj predtým v rámci predžalobnej výmeny názorov) zaujal totiž vo veci samej stanovisko, ktorým pred zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva uprednostňoval svoje zákonné spoluvlastnícke predkupné právo voči ostatným spoluvlastníkom, čo by zrušenie podielového spoluvlastníctva reálnou deľbou

vlastne vylučovalo. Sťažovatelia sa zasa v odvolaní proti rozsudku okresného súdu primárne domáhali zmeny rozsudku a zamietnutia žaloby s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Boli teda tej mienky, že sú splnené špecifické podmienky na to, aby k zrušeniu spoluvlastníctva nedošlo. Pritom konečné rozhodnutie všeobecných súdov dalo za pravdu žalobkyni v základnej otázke potreby podielové spoluvlastníctvo zrušiť a vyporiadať, a to vrátane spôsobu vyporiadania spočívajúceho v reálnom rozdelení pozemku.

Sťažovatelia zdôraznili tiež, že uznesením okresného súdu sp. zn. 25 C 212/2009 z 29. novembra 2011 bolo pôvodnému žalovanému 1 priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 25 %. Podľa sťažovateľov mala byť táto skutočnosť zohľadnená v rozhodnutí o trovách konania jednak vo vzťahu k ich náhrade štátu (§ 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), ale tiež vo vzťahu k dôvodom hodným osobitného zreteľa (§ 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), keďže pôvodný žalovaný 1 bol v inkriminovanom čase 89-ročným dôchodcom s ťažkým zdravotným postihnutím. Išlo pritom o niektoré súdom priznané nároky, ktoré vznikli v čase, keď sa konalo proti pôvodnému žalovanému 1, pričom vznikli výlučne len jemu a mali postihovať jeho majetok (nie teda majetok sťažovateľov).

Vo vzťahu k tej časti námietky, podľa ktorej priznané poplatkové oslobodenie pre pôvodného žalovaného 1 malo byť zohľadnené ako dôvod hodný osobitného zreteľa podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, treba z pohľadu ústavného súdu uviesť, že z hľadiska náhrady trov konania riadiaceho sa princípom úspechu v konaní, priznanie čiastočného poplatkového oslobodenia nemusí znamenať bez ďalšieho, že by neúspešná strana (ktorej bolo čiastočné poplatkové oslobodenie priznané) mala byť z dôvodov hodných osobitného zreteľa zaviazaná iba na čiastočnú náhradu trov konania v rozsahu, v akom nebola poplatkovo oslobodená. Za situácie, keď pôvodný žalovaný 1 (a následne po ňom sťažovatelia ako dedičia) bol spoluvlastníkom nehnuteľného majetku, nejaví sa názor, podľa ktorého uvedená skutočnosť nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa, ako nesprávny. Na tom nič nemení ani okolnosť, že časť priznaných nárokov vznikla za života pôvodného žalovaného 1, a preto by mala postihovať jeho majetok. Sťažovatelia sú jeho právnymi nástupcami tak v procesnoprávnom, ako aj hmotnoprávnom zmysle, a preto

zodpovedajú aj za trovy konania vzniknuté právnomu predchodcovi ako v spore neúspešné strany. Napokon majetok patriaci pôvodnému žalovanému 1 sťažovatelia zdedili a v tomto zmysle spomínanú časť trov majú možnosť uhradiť aj z majetku, ktorý pôvodne patril právnomu predchodcovi.

S tou časťou námietky sťažovateľov, podľa ktorej sa všeobecné súdy nevysporiadali s priznaním poplatkového oslobodenia pôvodnému žalovanému 1 vo vzťahu k náhrade trov konania štátu, sa bude ústavný súd zaoberať osobitne (pozri ďalej).

Podľa uvedeného ako hlavná námietka je tvrdená nepreskúmateľnosť výpočtu tarifnej hodnoty jedného úkonu právneho zastúpenia žalobkyne advokátom v súvislosti s tým, že podľa všeobecných súdov finančná hodnota spoluvlastníckeho podielu žalobkyne (z ktorej bolo potrebné vychádzať) je 7 023 € (2 341 m² v cene 3 € za 1 m²), keďže ide o stavebný pozemok. Pritom v rámci vyrubovania súdneho poplatku zo žaloby a súdneho poplatku z dovolania sa vychádzalo z hodnoty 0,2615 € za 1 m², teda z hodnoty ornej pôdy. Sťažovatelia poukázali na to, že z potvrdenia obce [REDACTED] z 10. januára 2013 (na ktoré sa krajský súd odvoláva) nevyplýva, že by sporný pozemok bol určený na bytovú výstavbu na základe územného rozhodnutia, práve naopak, z ďalšieho potvrdenia z 28. januára 2015 (predloženého jedným zo sťažovateľov) výslovne vyplýva, že územné rozhodnutie, ktoré by sa týkalo sporného pozemku, vydané nebolo. Z pohľadu sťažovateľov je preto nejasné a nevysvetliteľné, prečo všeobecné súdy počítali súdne poplatky z hodnoty 0,2615 € za 1 m², avšak náhradu trov právneho zastúpenia žalobkyne počítali z hodnoty 3 € za 1 m², teda z hodnoty 11,5-násobne väčšej.

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zo skutkového hľadiska prisvedčiť sťažovateľom v tom, že v potvrdení obce [REDACTED] z 10. januára 2013 sa naozaj neuvádza, že by v súvislosti so sporným pozemkom existovalo územné rozhodnutie. Píše sa tam totiž iba to, že bola povolená bytová výstavba, čo je zahrnuté aj v územnom pláne. Rovnako správne poukazujú sťažovatelia na to, že v potvrdení z 28. januára 2015 sa výslovne uvádza, že územné rozhodnutie týkajúce sa sporného pozemku nebolo vydané. Taktiež je pravdou, že podľa uznesenia krajského súdu č. k. 3 Co 87/2016-520 z 3. novembra 2016 „*nehnutelnosť tvoriaca predmet konania sa rozdeľovala na účely individuálnej bytovej výstavby a obcou [REDACTED] už bolo vydané územné rozhodnutie o vytvorení stavebných*

pozemkov podľa územného plánu (viď potvrdenie obce [REDACTED] z 10. januára 2013 na č. l. 291 spisu)“.

Treba konštatovať, že územný plán predchádza z časového hľadiska územnému rozhodnutiu. Najprv preto musí dôjsť k prijatiu územného plánu a len potom možno vydať konkrétne územné rozhodnutie, resp. rozhodnutia. V skutočnosti sa závery všeobecných súdov o hodnote sporu pre účely náhrady trov právneho zastúpenia žalobkyne advokátom odvíjajú z preukázanej skutočnosti, že ešte pred podaním žaloby bol prijatý v obci [REDACTED] územný plán, ktorý počítal s využitím sporného pozemku na bytovú výstavbu. Podľa presvedčenia ústavného súdu krajský súd zrejme len nedopatrením uviedol namiesto označenia územný plán označenie územné rozhodnutie.

Ďalej je podstatné, že sťažovatelia nenamietajú cenu 3 € za 1 m² z pohľadu metodiky, akou k tejto cene krajský súd dospel, pretože namietajú iba samotnú skutočnosť, že sa nevychádzalo z ceny pozemku ako ornej pôdy, ale z ceny pozemku určeného na bytovú výstavbu.

Vzhľadom na dosiaľ uvedené považuje ústavný súd záver, podľa ktorého sa pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia žalobkyne advokátom vychádzalo z toho, že sporný pozemok je určený na bytovú výstavbu, a z hodnoty 3 € za 1 m², za presvedčivý, a preto aj za akceptovateľný.

Z rovnakého dôvodu treba súhlasiť aj so sťažovateľmi poukazujúcimi oprávnené na to, že tak pri posudzovaní náhrady trov právneho zastúpenia žalobkyne advokátom, ako aj pri vyrubovaní súdnych poplatkov sa malo vychádzať z rovnakej hodnoty (podľa sťažovateľov z hodnoty ornej pôdy), čo sa však nestalo.

Z doterajších úvah vyplýva, že okresný súd by mal (ak ešte neuplynuli zákonné lehoty podľa § 13 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov) vydať v zmysle § 12 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov nové rozhodnutie o poplatkovej povinnosti žalobkyne (v súvislosti s podaním žaloby) a sťažovateľov (v súvislosti s podaním

dovolania). K tomu treba poznamenať, že takýto postup okresného súdu by v konečnom dôsledku bol zrejme v neprospech sťažovateľov, ktorí by jednak museli doplatiť súdny poplatok z dovolania bez nároku na jeho náhradu, keďže vo veci samej boli neúspešní, ale tiež by to viedlo k zvýšeniu ich povinnosti nahradiť trovy konania úspešnej žalobkyni o sumu, o ktorú by táto zaplatila na súdnom poplatku zo žaloby viac.

Nemožno akceptovať ďalej ani námietku sťažovateľov, podľa ktorej nedošlo právoplatne k úplnému zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva, pretože sťažovatelia i naďalej zostali podielovými spoluvlastníkmi po polovici k reálne vyčlenenej parc. č. 764/12 (orná pôda – 780 m²), a preto nebolo na mieste uložiť im platenie trov za celkové vyporiadanie. Pôvodný žalovaný 1 bol totiž jediným spoluvlastníkom podielu, ktorý sa dostal do spoluvlastníctva sťažovateľov dedením. Nebolo v tomto ohľade vecou žalobkyne a žaloby vyporiadavať podielové spoluvlastníctvo vzniknuté prechodom práv dedením na sťažovateľov, pretože takéto vyporiadanie je len vecou sťažovateľov, ktorí sú teraz výlučnými spoluvlastníkmi novovytvorenej parcely. Sťažovateľom napokon ani nič nebránilo požadovať, aby v prípade reálnej deľby dostal vyčlenenú samostatnú parcelu do výlučného vlastníctva iba jeden z nich.

Na záver je potrebné vrátiť sa k námietke sťažovateľov, podľa ktorej mala byť skutočnosť priznania poplatkového oslobodenia pôvodného žalovaného 1 zohľadnená pri rozhodovaní o nároku štátu na náhradu trov ním vynaložených podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ako na to už ústavný súd poukázal.

Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

V uvedenej súvislosti krajský súd zaujal stanovisko, že odvolacie dôvody sťažovateľov sa nijako nedotýkali povinnosti sťažovateľov nahradiť štátu trovy konania, a preto krajský súd tieto výroky o povinnosti sťažovateľov zaplatiť štátu trovy konania po 7,82 € osobitne nepreskúmal.

Ústavný súd hodnotí túto námietku sťažovateľov (na rozdiel od všetkých ostatných námietok už pertraktovaných) ako dôvodnú z hľadiska príslušného zákonného ustanovenia. Nemožno totiž akceptovať názor, podľa ktorého sa odvolacie dôvody nedotýkali povinnosti sťažovateľov nahradiť štátu trovy konania. Sťažovatelia v podanom odvolaní výslovne poukázali na ustanovenie § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj na to, že čiastočné poplatkové oslobodenie pôvodného žalovaného 1 nebolo pri náhrade trov vzniknutých štátu vzaté na zreteľ. Odvolacia argumentácia sťažovateľov bola v danej súvislosti dostatočná na to, aby sa ňou krajský súd meritórne zaoberal a vysporiadal. Keby tak urobil, musel by priznať štátu náhradu trov od každého zo sťažovateľov krátenú o 25 %. Mal ich teda zaviazat' správne na zaplatenie sumy po 5,86 €.

I napriek uvedenému záveru považuje ústavný súd aj túto časť sťažnosti za ústavne udržateľnú preto, lebo porušenie práv sťažovateľov, ku ktorému v tejto časti došlo, nemá vzhľadom na veľkosť dotknutej sumy ústavnú relevanciu, resp. intenzitu. Bolo preto potrebné vzhľadom na nepatrnosť sumy, ktorej sa pochybenie týka, pridržiata sa princípu právnej istoty založenej právoplatným rozhodnutím.

14. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom zaoberal kľúčovými námietkami, ktoré sťažovatelia uplatnili vo svojom odvolaní. Právne závery, ktoré k námietkam sťažovateľov zaujali konajúce súdy, sú primeraným spôsobom odôvodnené a zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré krajský súd v spojení s okresným súdom pri rozhodovaní aplikovali. Napadnuté uznesenie krajského súdu je preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizuje takú príčinnú súvislosť medzi ním a sťažovateľmi označenými právami, ktoré by zakladali reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

15. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. mája 2017